

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การเปิดรับสื่อและการรับสาร เกี่ยวกับการ เลี้ยงดูเด็กของกลุ่มมารดา เด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติและกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการ โดยมุ่งเปรียบเทียบพฤติกรรม การเปิดรับสื่อในการรับสารทั่วไป การรับสาร เกี่ยวกับการ เลี้ยงดูเด็ก และการนำสาร เกี่ยวกับการ เลี้ยงดูเด็ก ไปปฏิบัติจากการใช้สื่อมวลชน สื่อ เฉพาะกิจ และสื่อบุคคลของกลุ่มมารดาทั้ง ๒ กลุ่ม การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเลือกกลุ่มจากรายชื่อ เด็กวัยก่อน เรียนที่มารับบริการของคลินิกโครงการพัฒนาอนามัยครอบครัวในชุมชนเมือง ได้จำนวน ตัวอย่างทั้งสิ้น ๑๑๕ คน และหลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผลการวิจัยสรุปได้เป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มมารดา

ตอนที่ ๒ พฤติกรรม การเปิดรับสื่อของกลุ่มมารดาในการรับสารทั่วไป สาร เกี่ยวกับการ เลี้ยงดูเด็ก และการนำสาร เกี่ยวกับการ เลี้ยงดูเด็ก ไปปฏิบัติ

ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมุติฐานต่อไปนี้

๑. พฤติกรรม การเปิดรับสื่อมวลชน สื่อ เฉพาะกิจ และสื่อบุคคลในการรับสาร ทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการตาม ลักษณะพฤติกรรมดังนี้

๑.๑ การเคยเปิดรับสื่อมวลชน สื่อ เฉพาะกิจ และสื่อบุคคลในการรับสาร ทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาแตกต่างกัน

๑.๒ ความบ่อยครั้งในการ เปิดรับสื่อมวลชน สื่อ เฉพาะกิจและสื่อบุคคลในการรับสาร ทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาแตกต่างกัน

๑.๓ การใช้เวลาในการ เปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ในการรับสาร ทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาแตกต่างกัน

๒. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลในการรับสาร เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะ ทูพโชนาการ แตกต่างกันตามลักษณะพฤติกรรมดังนี้

๒.๑ การเคยรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กผ่านสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล ระหว่างกลุ่มมารดาแตกต่างกัน

๒.๒ ความบ่อยครั้งในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กระหว่างกลุ่มมารดา ผ่านสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลแตกต่างกัน

๓. การเคยนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติจากการใช้สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติ กับกลุ่มที่มีภาวะ ทูพโชนาการแตกต่างกัน

ตอนที่ ๑ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มมารดา

จากผลการวิจัยพบว่า มารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๑๕ คน ส่วนใหญ่มี อายุอยู่ในช่วง ๒๐-๓๐ปี เด็กวัยก่อนเรียนที่พบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเด็กวัยก่อนเรียนที่พบ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง ๑๒ - ๒๔ เดือนและ ๓๗ - ๔๘ เดือน การศึกษาของบิดา มารดาเด็กวัยก่อนเรียน ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถม (ป.๔ - ป.๗) รายได้ของครอบครัวเด็กวัยก่อนเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ๓,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ บาทต่อเดือน อาชีพของบิดาเด็กส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง อาชีพของมารดาเด็กส่วนใหญ่มีอาชีพทำงานบ้าน

ตอนที่ ๒ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของกลุ่มมารดาในการรับสารทั่วไป สารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และการนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติ

๑. สารทั่วไป

๑.๑ สื่อมวลชน เมื่อพิจารณาจากจำนวนและร้อยละของการเคยเปิดรับสื่อมวลชนแล้ว พบว่า มารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเปิดรับสื่อ โทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ วิทยุและหนังสือพิมพ์ตามลำดับ หนังสือพิมพ์ที่อ่านส่วนใหญ่คือไทยรัฐ สถานีวิทยุที่ฟังส่วนใหญ่คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และดูโทรทัศน์ช่อง ๗ มารดาส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์และฟังวิทยุทุกวัน ส่วนหนังสือพิมพ์อ่านนาน ๆ ครั้ง อ่านหนังสือพิมพ์เพราะอยากรู้ข่าว ฟังวิทยุดูโทรทัศน์เพื่อความบันเทิง ได้หนังสือพิมพ์มาอ่านโดยซื้อมา มีวิทยุและโทรทัศน์เป็นของตัวเองอย่างละ

๑ เครื่อง ช่วงเวลาที่อ่านหนังสือพิมพ์ไม่แน่นอน ช่วงเวลาฟังวิทยุก่อน ๔.๐๐ น. ดูโทรทัศน์ ระหว่าง ๑๗.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. ใช้สถานที่อ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ ใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์และฟังวิทยุเฉลี่ยน้อยกว่า ๑ ชั่วโมง/วัน ใช้เวลาดูโทรทัศน์เฉลี่ย ระหว่าง ๑ - ๓ ชั่วโมง/วัน มารดาส่วนใหญ่ชอบอ่านเนื้อหาประเภทข่าวและสาระทั่วไปจาก หนังสือพิมพ์ ส่วนวิทยุและโทรทัศน์ชอบประเภทบันเทิง มารดาที่ไม่อ่านหนังสือพิมพ์ให้เหตุผลว่า อ่านไม่ออก ไม่ฟังวิทยุเพราะไม่มีเวลาฟัง และไม่ดูโทรทัศน์เพราะไม่มีเวลาดู

๑.๒ สื่อเฉพาะกิจ มารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยอ่านสิ่งพิมพ์ เพราะไม่ชอบอ่าน สำหรับมารดาที่เคยอ่านส่วนใหญ่อ่านประเภทเบ็ดเตล็ด เช่น ขวัญเรือน โลกดาร่า คู่สร้างคู่สม สาวสวย ฯลฯ และอ่านนาน ๆ ครั้ง ได้สิ่งพิมพ์มาอ่านโดยการซื้อมาอ่าน สถานที่อ่านคือที่บ้าน ชอบอ่านสิ่งพิมพ์ที่มีเรื่องน่าสนใจมากที่สุด

๑.๓ สื่อบุคคล มารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยพูดคุยกับเพื่อนบ้าน มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ญาติ เจ้าหน้าที่โครงการฯ อาสาสมัครโครงการฯ และบุคคลอื่น ๆ ตามลำดับ มารดาส่วนใหญ่พูดคุยกับญาติและเพื่อนบ้านทุกวันและพูดคุยกับอาสาสมัครโครงการฯ เจ้าหน้าที่โครงการฯ และบุคคลอื่น ๆ นาน ๆ ครั้ง ช่วงเวลาในการพูดคุยกับญาติ เพื่อนบ้าน อาสาสมัครโครงการฯ และบุคคลอื่น ๆ ไม่เป็นเวลา ส่วนช่วงเวลาพูดคุยกับเจ้าหน้าที่โครงการฯ อยู่ระหว่าง ๔.๐๐-๑๓.๐๐ น. การใช้เวลาพูดคุยกับสื่อบุคคลทั้ง ๕ สื่อเฉลี่ยน้อยกว่า ๑ ชั่วโมง/วัน เรื่องที่ชอบพูดคุยกับญาติคือชีวิตความเป็นอยู่ในแฟลต พูดคุยกับเพื่อนบ้านและบุคคลอื่น ๆ ใน เรื่องข่าวทั่วไป และพูดคุยกับอาสาสมัครโครงการฯ และเจ้าหน้าที่โครงการฯ ในเรื่องการ เลี้ยงดูเด็ก การเลือกถามเรื่องราวภายในหรือภายนอกแฟลตนั้นส่วนใหญ่ถามเพื่อนบ้าน

๒. สารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และการนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไป

ปฏิบัติ

๒.๑ สื่อมวลชน เมื่อพิจารณาจากจำนวนและร้อยละของการเคยเปิดรับ สื่อมวลชนแล้วพบว่า มารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยพบเรื่องเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ มารดาที่เคยพบจากหนังสือพิมพ์จะพบจากคอลัมน์เบ็ดเตล็ด และคอลัมน์สุขภาพ จากวิทยุและโทรทัศน์พบในรายการสุขภาพ มารดาส่วนใหญ่อ่านคอลัมน์ ฟัง รายการวิทยุและดูรายการโทรทัศน์ที่เคยพบเรื่องเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กนาน ๆ ครั้ง ส่วนใหญ่ ที่เคยพบจะนำไปปฏิบัติและปฏิบัติด้วยตนเอง ส่วนมารดาที่ไม่เคยนำไปปฏิบัติให้เหตุผลว่าไม่สนใจ

๒.๒ สื่อเฉพาะกิจ มารดา เด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติและที่มีภาวะ
 ทูพโทซนาการที่เคยอ่านสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ เคยอ่านพบ เรื่อง เกี่ยวกับการ เลี้ยงดู เด็กจากสิ่งพิมพ์โดย
 พบจากนิตยสารสุขภาพ แต่จะติดตามอ่านนาน ๆ ครั้ง และส่วนใหญ่นำ เรื่อง เกี่ยวกับการ เลี้ยงดู
 เด็กที่อ่านพบไปปฏิบัติโดยปฏิบัติด้วยตนเอง ส่วนที่ไม่เคยนำไปปฏิบัตินั้นให้เหตุผลว่ายากเกินไป

๒.๓ สื่อบุคคล มารดา เด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติและที่มีภาวะทูพโทซนา-
 การส่วนใหญ่เลือกถามปัญหาเกี่ยวกับการ เลี้ยงดูเด็กจากเจ้าหน้าที่โครงการฯ รองลงมาคือญาติ
 ส่วนบุคคลที่ถูกเลือกน้อยที่สุดคืออาสาสมัครโครงการฯ มารดาส่วนใหญ่เคยพูดคุย เรื่อง เกี่ยวกับการ
 การเลี้ยงดูเด็กกับบุคคลที่เลือก แต่จะพูดคุยนาน ๆ ครั้ง และเคยนำความรู้จากการพูดคุยไปปฏิบัติ
 โดยปฏิบัติด้วยตนเอง มารดาที่ไม่เคยนำไปปฏิบัตินั้น มารดากลุ่มปกติให้เหตุผลว่าไม่มีเวลา ส่วน
 มารดากลุ่มทูพโทซนาการให้เหตุผลว่ายากเกินไป

ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐาน ผลปรากฏว่า

๓.๑ พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลในการรับสาร
 ทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาของ เด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทูพโทซนาการ ปรากฏ
 ผลเปรียบเทียบตามลักษณะพฤติกรรมดังนี้

๓.๑.๑ การเคยเปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคลในการรับสาร
 ทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาของ เด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติ กับกลุ่มที่มีภาวะทูพโทซนาการไม่มีความ
 แตกต่างกันระหว่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๑.๒ ความบ่อยครั้งในการ เปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคล
 ในการรับสารทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาของ เด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติและที่มีภาวะทูพโทซนาการ
 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๑.๓ การใช้เวลาในการ เปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคลในการรับสาร
 ทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาของ เด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทูพโทซนาการ ไม่มีความ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๒ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลในการรับสาร
 เกี่ยวกับการ เลี้ยงดูเด็กระหว่างกลุ่มมารดาของ เด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะ
 ทูพโทซนาการ ปรากฏผลเปรียบเทียบตามลักษณะพฤติกรรมดังนี้

๓.๒.๑ การ เყรับสาร เกี่ยวกับการ เลี้ยงดู เด็กผ่านสื่อมวลชน สื่อ เฉพาะกิจ และสื่อบุคคลระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๒.๒ ความบ่อยครั้งในการรับสาร เกี่ยวกับการ เลี้ยงดู เด็กผ่านสื่อมวลชน สื่อ เฉพาะกิจ และสื่อบุคคล ระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะ ทุพโภชนาการ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๓ การ เყนำสาร เกี่ยวกับการ เลี้ยงดู เด็กไปปฏิบัติจากการใช้สื่อมวลชน สื่อ เฉพาะกิจ และสื่อบุคคลระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะ ปกติกับกลุ่มที่มีภาวะ ทุพโภชนาการ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้

๑. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน สื่อ เฉพาะกิจและสื่อบุคคลในการรับสารทั่วไป ระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในด้านการเคยเปิดรับสื่อ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อและการใช้เวลาในการเปิดรับสื่อ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้นคือ แม้ว่าภาวะทางโภชนาการของเด็กทั้ง ๒ กลุ่มนี้จะแตกต่างกัน แต่ก็พบว่ามารดาทั้งสองกลุ่มแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อเหมือนกัน

การที่พฤติกรรมการเปิดรับสื่อระหว่างมารดาเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติกับที่มีภาวะ ทุพโภชนาการไม่แตกต่างกันน่าจะ เนื่องจากพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของบุคคลโดยทั่วไปนั้นได้รับ อิทธิพลมาจากปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของมารดาทั้ง ๒ กลุ่มมีความคล้ายคลึงกัน จึงอาจเป็นปัจจัยที่ส่ง ผลให้พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของมารดาทั้ง ๒ กลุ่ม คล้ายคลึงกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการ-

วิจัยของ วันทนา ชาญนิขวงศ์^๑ ซึ่งพบว่าแม่ที่มีระดับอายุการศึกษา รายได้และอาชีพต่าง ๆ กันมีการเปิดรับสื่อมวลชนทางด้านอาหารและโภชนาการแตกต่างกัน

๒. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในด้านการเคยรับและความบ่อยครั้งในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กผ่านสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ แม้ว่าภาวะทางโภชนาการของเด็กทั้ง ๒ กลุ่มนี้จะแตกต่างกันแต่ก็พบว่ามารดาทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมเปิดรับสื่อในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเหมือนกัน

การที่พฤติกรรมการเปิดรับสื่อในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กระหว่างมารดาเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติกับที่มีภาวะทุพโภชนาการไม่แตกต่างกัน แสดงว่าพฤติกรรมการเปิดรับสื่อนั้นอาจจะไม่ได้เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางโภชนาการของเด็กโดยตรง แต่น่าจะเกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่น ซึ่งถ้าจะศึกษาตัวแปรเหล่านั้นอาจจะทำได้โดยการศึกษาอย่างใกล้ชิดในลักษณะงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งอาจจะค้นพบตัวแปรที่ส่งผลต่อภาวะทางโภชนาการของเด็กอย่างชัดเจน เช่น พฤติกรรมในการเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น

^๑วันทนา ชาญนิขวงศ์, "การเปิดรับสื่อมวลชนทางด้านอาหารและโภชนาการ : ศึกษาความสำนึกจากการเปิดรับข่าวสารของแม่ที่นำบุตรมารับบริการจากแผนกกุมารเวชศาสตร์ของโรงพยาบาลรามารามาศิตี โรงพยาบาลพญาไทและศูนย์บริการสาธารณสุข ๒" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๕), หน้า ๔๘.

๓. การแนะนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติจากการใช้สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล ระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อน เรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการ ปรากฏผลว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ แม้ว่าภาวะทางโภชนาการของเด็กทั้ง ๒ กลุ่มนี้จะแตกต่างกันแต่ก็พบว่ามารดาทั้งสองกลุ่ม เคนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติเหมือนกัน

จากความไม่แตกต่างกันของการแนะนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติของมารดา ทั้ง ๒ กลุ่มนั้น ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเหล่านั้นอาจจะไม่ได้เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภาวะ โภชนาการของเด็กโดยตรง ซึ่งเนื่องมาจากพฤติกรรมการเปิดรับสื่อระหว่างมารดาทั้ง ๒ กลุ่ม ไม่แตกต่างกันและยังค้นพบว่า การแนะนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติไม่แตกต่างกันอีก จึง เป็นการสนับสนุนว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเหล่านั้นอาจจะไม่ได้เป็นตัวแปรที่จำแนกภาวะโภชนาการ - ของเด็กให้แตกต่างกัน

นอกจากการค้นพบดังกล่าวข้างต้นแล้ว ข้อมูลที่เป็นลักษณะทั่วไปของพฤติกรรมการเปิด รับสื่อของมารดาทั้ง ๒ กลุ่ม เช่น ลักษณะของสื่อแต่ละประเภทที่ชอบเปิดรับ ช่วงเวลาที่เปิด รับบ่อยที่สุด ประเภทของสารที่ชอบเปิดรับ เป็นต้น (ศึกษาได้จากตารางในภาคผนวก ก.) ซึ่งอาจใช้เป็นแนวทางนำมาจัดสารเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ในโครงการพัฒนาอนามัยครอบครัว ใน ชุมชนเมืองระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งพบว่าพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อของกลุ่มมารดาเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการไม่แตกต่างกัน สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ ดังนี้.-

๑. เมื่อพิจารณาจากข้อมูล (ดูตารางจากภาคผนวก ก.) พบว่ามีจำนวนมารดาเด็ก ทั้ง ๒ กลุ่ม มีการเปิดรับสื่อในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเป็นจำนวนน้อย ซึ่งทำให้ปรากฏจำนวนมารดาเด็กที่นำสารไปปฏิบัติน้อยตามไปด้วย แต่เมื่อพิจารณาจำนวนมารดาเด็กที่นำสารไปปฏิบัติแล้วพบว่ามารดาที่ได้เปิดรับสื่อในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแล้วส่วนใหญ่จะนำสารไปปฏิบัติด้วย ดังนั้นจึงมีแนวโน้มว่าถ้าจำนวนของมารดาที่เปิดรับสื่อในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กมีเป็นจำนวนมากแล้ว จะทำให้ปริมาณของมารดาที่นำสารไปปฏิบัติสูงตามไปด้วย

การที่มีจำนวนของมารดาเด็กเปิดรับสื่อในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กน้อย อาจจะเนื่องมาจากการเสนอสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่จัดทำอยู่ผ่านสื่อต่าง ๆ อาจไม่ตรงกับนิสัยในการรับสารของมารดา ดังนั้นในการจัดสารผ่านสื่อต่าง ๆ จึงนำพิจารณาถึงนิสัยในการรับสารของมารดา และน่าจะมีการศึกษาวิเคราะห์สารที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับนิสัยในการรับสารของมารดาเพียงใด เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มารดามีพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเพิ่มขึ้น ซึ่งน่าจะมีผลทำให้มารดาที่มีการนำสารไปปฏิบัติสูงขึ้นไปด้วย

๒. ในการศึกษาต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะได้ศึกษาถึงแรงกระตุ้นภายในว่ามีปัจจัยตัวใดทำให้พฤติกรรมกาเปิดรับสื่อของมารดาทั้ง ๒ กลุ่ม ที่สังเกตจากภายนอกไม่แตกต่างกัน

๓. น่าจะมีการศึกษาถึงอิทธิพลสำคัญที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างของภาวะโภชนาในเด็กวัยก่อนเรียน เช่น นิสัยในการบริโภคของมารดา เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาในการจัดสื่อและสารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปัจจัยที่แท้จริง

๔. จากข้อมูลที่พบในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่ามีแนวโน้มของลักษณะการเปิดรับสื่อต่างกัน เช่น ช่วงเวลา สถานที่ ประเภทรายการ เป็นต้น ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่า ผู้ส่งสารไม่ได้เสนอสารผ่านสื่ออย่างเหมาะสมกับนิสัยของผู้รับสาร จึงทำให้ปรากฏจำนวนของมารดาส่วนใหญ่ไม่เคยพบสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กผ่านสื่อต่าง ๆ แม้ว่ามารดาจะมีความต้องการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กก็ตาม แต่ถ้าผู้ส่งสารเสนอสารผ่านสื่อในลักษณะที่ไม่เอื้อต่อโอกาส ความสนใจ และอุปนิสัยของมารดาที่จะรับแล้ว มารดาอาจไม่มีโอกาสได้รับสารเหล่านั้นเลย ฉะนั้นจึงน่าจะเป็นแนวทางให้ศึกษาต่อไปว่า สื่อประเภทใดมีความเหมาะสมในการเสนอสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปถึงกลุ่มมารดาที่อาคารสงเคราะห์ ดินแดง หรือที่มีลักษณะใกล้เคียงอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าหากจะทำการวิจัยในท่านองนี้ ควรจะได้ศึกษา ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรัดกุม เพื่อให้ได้ทิศทางที่จะทดสอบอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้